

Bakos Gyöngyi (1985):
író, Budapesten él. Első
regénye idén jelenik
meg.

BAKOS GYÖNGYI

Ahol éltünk

Balatonfüredi kikötő. Anyám haját fújja a szél. Legyen rajta az a lila, aprómintás nyári ruha, amit gyerekkoromban állandóan felpróbáltam, és a tükör előtt járkáltam benne. Hamar kinőttem, tizenhárom évesen sokkal nagyobb mellem volt, mint anyámnak. Ebben a könnyű ruhában várja a szeretőjét. A férfi Siófokról érkezik hajóval. Három napot fognak együtt tölteni. Apámnak Moszkvába kellett utaznia, lehet, épp akkor üti el a taxi, amikor anyám a szeretőjét várja a kikötőben. Nagypám a füredi Állami Szívkórházban fekszik, anyám meglátogatja, addig a férfi a kórház előtt várakozik. Anyám kinéz a kórterem ablakán. A férfi rágja a körmét, fel-alá járkál. Mondjuk, gyújtson rá egy cigarettára. Mindig a körmét rágja, ha ideges, úgy képzem, ez az egyik rossz szokása. Most van először kapcsolata egy férjes nővel, persze, hogy ideges, bárki ideges lenne egy ilyen helyzetben. Anyám nem hagyja el érte apámat, talán erre gondol, miközben nézi. Egyszer azt mesélte nekem, hogy soha nem akarta elhagyni apámat. Nem akarta, de muszáj volt. A kórház után biztos ebédelnek valahol, délután együtt bejelentkeznek a hotelbe. Ők most itt férj és feleség. A férfi sokkal fiatalabb, de szerintem ez nem látszik. Anyám jól néz ki, harminchárom éves, tíz éve házask apámmal, két gyerekük van. Telefonál nagyanyámnak, minden rendben, a papa jól van, ne aggódjon, evett is, egy hét múlva kiengedik. Anyámnak valamit hazudnia kell, talán azt, hogy meglátogatja egy barátját, emiatt csak hétfő reggel megy vissza Pestre. Nagyanyám vigyáz a nővéremre és rám. Anyám meg a szeretője két napig nem jönnek ki a szállodai szobából.

GE: Hogy is volt? Furcsa, de pontosan emlékszem arra a napra, pedig már negyvennégy éve. Az ember annyi mindenre bír emlékezni. Teljesen apró részletekre is, aztán lehet, hogy nem is úgy történt. Emlékeket gyártunk, hamisítunk. Semmi érdekes nem volt rajtam aznap, a hajamat se viseltem máshogy. Talán ködös idő is volt, őszi. Szürkén álltunk ott a romok között. Elképzelnem is nehéz már, hogy nézett ki akkor a város.

Apámat Moszkvában elüti egy taxi, közben anyám a szeretőjével egy balatonfüredi szállodában, mint férj és feleség. Lehet, hogy nem akkor történt, mert apám két hetet töltött Moszkvában, ebből csak három napig feküdt kórházban. Penicillint kapott, akkor derült ki, hogy nem is allergiás a penicillinre. Semmi baja nem lett tőle, pedig egészen addig úgy tudta, allergiás rá. Nincs beírva a penicillinérzékenység az okmányába, nem volt magánál, beadták neki, gondolom ez a protokoll. Nem lett semmi baja. Később sokszor elmesélte a balesetet teljes részletességgel, a kórházban töltött napokat, az ápolónők haját, az orvos nevét, a szobában a padló színét. Zöld. Később is járt párszor Moszkvában, egyszer hozott nekem egy babát, Natasának hívták.

GE: Először azt hittem, szatír. A villamosra vártam a Dózsa–Thököly sarkán. Vas megyéből utaztam fel Pestre. Ez 1945 októberében volt. Mint laborasszisztens a nagy OTI-ba igyekeztem, leigazolni magam, és munkaalkalmat kérni. A barátnőmnél szálltam meg Zuglóban. Ő tanácsolta, hogy a Thököly úton szálljak át a 21-esre, így jutok leggyorsabban az OTI-ba. A villamosra várni kellett, és ahogy sétálgattam ott, megszólított ez a férfi. Magát kerestem, mondta vidáman. Nagyon megijedtem. Ezt láthatta rajtam, mert mondta, hogy semmi baj, nem kell félnem, csak szeretné, ha a modellje lennék. Bemutatkozott, a névjegyét is odaadta. Szobrászművész. Meglátott engem, és mintha egy márványtömbből léptem volna ki, ilyesmit mondott. És a tiszta arcom. Zavarba jöttem, mondtam, hogy ma haza kell utaznom, vidéken lakom, de holnap jövök újra Pestre. Nem tudom, miért mondtam neki, hogy jövök másnap Pestre. Erősködött, hogy keressem fel, mindenképp engem szeretne modelljének, egy nagyon fontos szoborról van szó.

Apám állandóan féltékeny, akkor is az lehetett, amikor anyám még nem csalta meg. Nem féltékenyebb, mikor anyámnak viszonya lesz egy kilenc évvel fiatalabb orvostanhallgatóval. Valószínűleg semmit sem sejt. Anyám valahogy belesodródhatott ebbe a viszonyba, nem tervezte, nem hiszem, hogy akarta volna. Azon se gondolkodik, hogy mi fog történni, de azt éreznie kell, hogy ennek nincs jövője. Nem viselkedik máshogy, talán büntudatot se érez. Kicsit kedvesebb apámmal, mint szokott. Mégis büntudata lehet, de nem tudja befejezni ezt a kapcsolatot. Apámmal se, a szeretőjével se. Semminek nem tud véget vetni, ezért minden ugyanúgy megy tovább. Csak tizenegy év múlva fognak elválni, nem anyám hűtlensége miatt.

Bakos Gyöngyi 2018-ban az idén megjelenő *Nyolcszáz utca* gyalog munkacímű novelláskötetének megírására Mórész Zsigmond Irodalmi Ösztöndíjat kapott.

GE: Igen, végül elmentem. A barátnőm egész este gyözködött, miután elmeséltem neki a villamosmegállóban történeteket, hogy mindenképp menjek el a szobrász műtermébe, ne hagyjam ki. Annyira izgalmas, modellt lehetek. Azon gondolkodtam, ugyan miféle modell, még ekkor se értettem az egészből semmit. Másnap végül csak felkerestem. hajtott a kíváncsiság. Nem utaztam haza Vas megyébe, azt csak úgy mondtam. A névjegykártyán lévő címre mentem. Nem ismertem jól a várost, a barátnőm segített megtervezni az utat. Mikor odaértem, elmesélte nekem a Zsiga bácsi, hogy miről is lenne szó, közben teával kínált. Mindig nagyon kedves volt velem. Csak így hívtam, hogy Zsiga bácsi, olyan 60 éves lehetett akkoriban. Órákig beszélt, mindenféle terveket, rajzokat mutogatott. Nagyon lelkes volt, azt mondta, azonnal tudta, hogy én vagyok az. Húsz méterről kiszúrt engem, a királynői termetem, a tiszta, vidéki arcom. És megnézett ő ám színésznőket, híres modelleket, de egyik se volt elég jó. Még a Bolsoj primadonnáját is, de csak bennem látta meg a főalakot. Felszabadulási emlékmű, a német hadsereget Budapestről kiverő szovjet hadsereg hőstettének emlékére. A Gellért-hegyen fog állni. Nem akartam elhinni, hogy ez velem történik. Azt mondta a Zsiga bácsi, hogy fizetséget nem kapok érte. Ugynevezett társadalmi munka lenne, grátisz. A hajamat mindenképp le kell vágni. De mit számított ez, meg a pénz, ha a szabadság jelképe lehetek. És mondta, hogy talán elutazhatok Moszkvába is. El is utaztam végül, ezt is Zsiga bácsinak köszönhetem. Igent mondtam neki, bár azért nagyon bántam, hogy le kellett vágni a hajamat.

Anyám nem bír apámhoz érni, gondolom, undorodik tőle. Ilyenkor biztos eszébe jut, hogy talán el kéne mondania. Elmondani a szeretőt, ezt az egészet, hogy neki nem megy, képtelen apám testét elviselni, hogy soha nem élvezte. Szerintem vele soha nem élvezte, közben mindig arra várhatott, hogy legyen hamar vége, apám élvezzen már el minél gyorsabban. Nem mondja soha, hogy fáj a feje, vagy nincs kedve, nem akar kifogásokat keresni. Anyám nem olyan. Végül úgyis az van, amit apám akar. Apám olyan. Ha apám baszni akar, akkor baszni fognak. Anyám hagyja magát, és közben valami másra gondol. Mi legyen karácsonykor a menü, mit adnak a moziban. Ilyenkor sose gondol a szeretőjére. Nem játssza el, hogy élvezi. Miért ne gondolna a szeretőjére közben? Néha elképzeli, hogy mindent bevall. Apám ülne a konyhaasztalnál, támasztaná a fejét, és teljesen higgadtan tudomásul venné, hogy anyám megcsalja. Hogy évek óta, mikor ezzel a fiatal rezidenssel éjszaka ügyeletesek a kórházban, félrevonulnak az orvosi szobába. Hol máshol lehettek volna együtt. Anyám biztos elélvezett ilyenkor. Máshol nem találkozhattak, a kórház épületében kellett történnie mindennek. Anyám nem járt el sehova, műszak után mindig hazajött. Egyik este a konyhában anyám mindent bevallana, apám nem tüvöltene, nem csinálna semmit, csendben ülne tovább az asztalnál. Később megkérdezné anyámat, hogy jobb-e azzal a másikkal, tudni akarná az összes részletet. Milyen a másik. Milyen a farka. Anyám nem válaszolna semmit, talán csak azt, hogy nyugodjon meg. Apám két hónap múlva idegösszeroppanást kap. Egy Budapest melletti szanatóriumba fektetik be, minden hétvégén megyünk látogatni. Talán Budakeszi.

GE: Nyolc napon keresztül tartottam a pálmaágot a műteremben. Egy ventilátorral szembe kellett állnom, fújta a hajamat, mintha a dunai szél fújna. A hegy tetején Kelet felé fogok nézni, Moszkva felé. A felkelő nap felé. A Zsiga bácsi azt mondta, hogy én vagyok az a nő, akinek a szebb életéért harcoltak a szovjet hősök. Nem igazán értettem, hogy ez mit is jelent, de nyolc napon át, alkalmanként húsz percig tartottam a pálmaágot, és közben egyáltalán nem éreztem semmit.

Valamikor apámat kiengedték a szanatóriumból. Lefogyott tíz kilót. Nem volt étvágya, anyám hiába főzött bármit, nem bírt enni, gyomorproblémái lettek a gyógyszerektől. Talán anyám ekkor már szakított a szeretőjével. Muszáj volt szakítania, a férfinak is meg kellett értenie, hogy ott van apám, a gyerekek, a család. Most itt nincs más választás. Anyám ápolja apámat, eltartja a családot. Végül is ő tehet erről az egésztől.

GE: Igen, ez így történt, hogy a szobor avatására engem nem hívtak meg. Zsiga bácsi sem szólt, ezt rossz néven vettem. Később persze megnéztem. Meglepődtem, hogy ekkora. Mikor modellt álltam, a Zsiga bácsi egy sokkal kisebb szobrot mintázott először, gondolom, később az alapján készítette el azt a hatalmas alakot. Igazából be kell vallanom, hogy én nem látom benne magam, az az arc egyáltalán nem az én arcom. Nem is értettem akkor, hogy mire volt jó ez az egész. A mellettem lévő fátylavivő szobor hasonlított a modellre, ő a Szövetséges Ellenőrző Bizottság ír ezredének egyik katonája volt. Néhányszor találkoztunk Zsiga bácsinál, gyönyörű kék szeme volt. Megkérte a kezem. Komolyan mondom, így történt. Magam is meglepődtem. Tudtunk beszélgetni, én Bécsben jártam iskolába, megtanultam én angolul is.

Biztos írtak volna róla az újságok, a két szobor házasodik, a Szabadság meg a Fáklyavivő, de nemet mondtam. Visszament Írországba, sem én, sem Zsiga bácsi nem hallottunk róla többet. Sokszor eszembe jutott később, hogy igent kellett volna mondanom, és kiköltözni vele Írországba. Akkor, 1945-ben nem gondoltam, hogy ez lesz. Senki nem gondolta. Egy ideig azt hittem, kötelez engem ez a modellkedés, hogy bármi is történik, én nem hagyhatom el az országot. Volt nekem osztrák udvarlóm is. Erről majd később mesélek. Tudja, sok méltatlan embernek tartottam én a pálmaágot. Már tudom, hogy nem kellett volna.

